

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Իշ պու բէնճէմպիճ կիւնիւ, Հա- սուն ֆըրգասընտան պիր թագըմ քի- մէնէլէր, պիւ վէքեալէ, Սատրապամ հազըթիւրի հուզուրունա չըգըպ, պիր արգուհալ թագըմ իյլէմիլէր տիր, Մէգըիւր արգուհալտա, եհնի բաթըրի թանքմազ օլտուգըրըն պիւտըրմիլ- լէր տիր, Մահմուտ վաշա հազըթիւ- րի, մէգըիւր արգուհալ օգուտուգ- տան սօնրա, խարիճիյէ նազըրը Սէր- վէր բաշա հազըթիւրինէ հօլլամըշլար տըր :

—Իշ պու բէնճէմպիճ կիւնիւ, Պէյ- օղլունտա պիր ֆէլաքէթ վուգու պու- մուշ տուր, չէօյլէ քի, «Գալթա սա- րաքը եազընլարընտա ինչա օլունմադ- իւզըն օլան պիր խանէնին ամէլէլէր, մագարա իլէ հօգարընա թաշ չըգար- տըլլարընտա, մէլըրիւ մագարալար- տան պիրիսինին իրի գըրըլըպ, ՉՅ մէլ- րօ եիւքսէլլիյնտէն պէօյիւք պիր թաշ տիւշիւպ, ֆագըր պիր ամէլէյի եզմիլ վէ մէրգուս անիտէ խաթմալա- նէյի նազը օլունմուշ իսէ տէ, անիտէ վէֆաթ իյլէմիլ տիր : Տիկէր պիր ամէ- լէնին տալիս անալը ազըր սուրէթ տէ եզիլմիլ տիր :

—Սէօյլէնտիլինէ նէլարէն, մէնէ- րալ իննթիլիլ ճէնապլէրի, իսթան- պօյա կէտիլինտէ, Պուլկար մէսէլէսի հազգընտա Բուս սինօթսունուն դա- րարըն Բուս բաթըրիլանէսինէ թէպ- իլիլ իտէնէք տիր :

—Բուսիս սէֆիրի ժէնէրալ իննա- թիլիլ ճէնապլէրի, էօնիւմիլդտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ իսթանպօլտա պէլլէմէքտէ տիր :

—Իշ պու բէնճէմպիճ կիւնիւ Պա- պը արիտէ, սատրապամ հազըթիւրի- նին թահթը րիսանթ ինտէ օլարապ պէօ- յիւք պիր վիւքէլ մէնիսի թէնէմիլ իյլէմիլ տիր :

—Միհմատ բաշա հազըթիւրի, Սուրբատան կէլէնէք օլան Բուս վա- բօրու իլէ, պու արշամ պուգատա պէք- լէնմէքտէ տիր :

—Պամաթեատարի Սէն-Գօնսթան- թին Բուս քիլիսէսինին պաշ բարապը արքիմանտիլ իօկէնիս Օրթաքէօյէ կիտիպ, Պամաթօլ վիսքոպուս Տօսի- թօս ճէնապլէրինէ վիլիթա իթմիլ վէ արթթիլտէ, Բուս բաթըրիլի հազըթի- լէրի, միւմալիլէյին, Եհտիլուլտէ քի Բուս խաթմալանէսի մահպէսիւնէսի- նէ արթթապըն էմր իյլէմիլ տիր :

(Ղ.Վ.Ս.Թ. Բ.Պ.Պ.Պ.)

—Կէլէն ճուսա իրթէսի կիւնիւ, իս- թանպօլտա Հաճի Մուսուդ մահէլէ- սինտէ գուտուգ քէլլին պիրի, պիր պագալը բաբըպ էօլլամ տէրէնէսինտէ խաթմա եաթըրըլ, վէ մէրգուս ֆէր- տասը կիւնիւ վէֆաթ իյլէմիլ տիր :

Իսթանպօլունուլ շու քէլլըրտէն նէ վագըթ զուրթուլաճադ :

ԵՆՀՈՒՏԻԼԻՐ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

ԻԽԻԼԱՍՍԻ

(Տիւնքի Մանդուկտէն պաղըլլէ)

Բուսանիս հիւքիւմէթի Նէհուտիլէրէ տիրն վէ թիւննարըլ սէրպէսթիլէթի վէլլիլ տիր : Գաւըրար հուզուրունտա ավօղաթ մագարընտա տալա սիւրմէ- կէ, վէ պաղէն հաքիմ տալի օլմուդա բուսաթլարը վար տըր : Նիղամա միւս- թապըլ օլան շարթլար մուճիպինճէ հուգուգու ումուլիյէ մալիք օլուպ, վէ մահքէմէլէրտէ տալի քեմալէն միւսալաթ իւզըն թուրթումագտա տըրար : վէ քէնտի նէֆալէրինէ, վէ մալլէրինէ, վէ բահաթլարընա պիր քիմնէ թաբաֆընտան խալէ կէտիլի

հալտէ, անիտէ Բուսանիլէրի կպի հի- մալէթ վէ մուսվէնէթ պուլմագտա օլ- տուգըլարը ասալ ինքեար օլունմադ :

Պու պագտէ դուլլանքլան դուլլէթ- լի թէնպիլլէր սօնրատան կէլէնէք գօրգուհու տէֆ իտէլլէր : Պու ճիւմ- լէ իլէ տալի, հիւքիւմէթ Գամարալա- րընա կիտիպ, Եհնուտիլլէրի բօլիթի- գաճա վէ պէլէրիլէնէ հալլէրինին իս- լահ օլունմադ պիլթ թէնքիւպէ լազըմ կէտիլիլին պիլտիլէրէք, անլէրտէն թատիլաթ իսթիտա իտիլէնէք տիր :

Պու կիւնտէն պէտ իլէ Նէհուտիլէրէ քեմալիլէն միւստատէ իթմէք, քէնտի- լէրինէ զիեատէ քէօթիլլիւք իթմէք օլտուգընտան, ազար ազար իլէրույէ կիլթմէլի տիրէք : վէ էկէր մէմէքթէ Նհալիսինէ արիտ օլան պօրճարը տէ- րունի կէօնիլտէն իճրա իտէլլէրտէ, օլ վագըթ միւքեաթաթ օլարապ քէն- տիլլէրինէ մէմէքթէ Նհալիսի մագա- մընտա նազար օլունմալիլլէր :

Պու սէօյլէնտիլլիլ թաստիլ- իթմէք իսթէնիլտիլիլ հալտէ, Բուսա- նիլէր, Մօնիթիլ Եր Օֆիսիլլէ նամ դաղէ- թանըն 225 նիւմէրուլ, վէ 1881 օգոս- տոս 13 թարիլիլ նիւսիւսինտէ կէօ- րիլէն, վէ Պրանտա ճիւմհիլլիլլէր թէ- յիսի Մ. Թիւրքի ճէղալիլտէ պուլու- նան Նէհուտիլլէրէ հուգուգու բօլիթի- ղըլէ վիլլիլմէսի զըմընտա, Մ. Գըմիլ- էօնին վէ Մ. Կամալէթ թանըն վիլլիլլէրի պուլլուլ թուու իպլիլ իթմիլլէր- մէք իլին, Գամարապ թագաթիլ իյլէ- միլ օլտուգու ինհատա, բէք չօգ տէ- սիլլէր պուլապիլլիլլէր : մէլըրիլ ին- հալը օգուհանլար, մախսուսնէ Բու- մանի Նէհուտիլլէրի իլին եազըլմըշ տըր տէյի զանն իտէնէքլէր տիր :

Նէհուտիլլէրէ հուգուգու վէրլիլմէսի ի- չին տիւլիլլէր էճնէպիլլին մէտալիլլին իսթիլտա իյլէմէք : Ուլահ-Պուլլուտան իս- թիլլէր իլլէթիլլին իսթագտա իթմէք իլին, փարիլ ճուստմէսիլլին նիլթիլլին վէ ճանքը ունուլմագ վէ թանքմագ տիլմէք տիր : Ետնու տալի ունուլ- մամալընք քի, Նէհուտիլլէր աշու Բու- մանի օլմամըշլար, վէ տալիլա գալա- նին վէ նիղամաթը մախսուս իլէ ի- տարէ օլունմալլար տըր :

Պիլիմ դանօնլարընք քեմաֆիլէյի էճնէպիլլէրի պէլտիլլէ հուգուգուս մալիք իտէլլէր : Ֆագաթ, Նէհուտի- լէր, պիւլլիլ մէմէքթէ թէրաթիլլէրիւ- տիլլիլ կիլիլ, սյըլմա պիր զանուն իլէ իտարէ օլունուլլար, նաքը քի, պու կիւնքի կիւն էօյլէ հիւքիւմէթ լէր վար տըր քի, Նէհուտիլլէրի ասալ բօ- լիթիլլէր հուգուգուլարա մուլիլ իթմէ- միլլէր տիր :

Պիլ վագըթ Պրանտա, Ալման- եատա, ինիլլիլլէրտա, վէ սալիլ մա- հէլլէրտէ Նէհուտիլլէրի մալլէրի զալթ իտիլլիլ, վէ պաղը քէրիլ տալի քէն- տիլլէր գաթիլ իտիլլիլլէր իտիլ, վէ իւր- րիսթիլանլարա գարըն պիր չէյ եաթ- մագըլըր, իսթըրլարընտան պիլլէ կէ- չիլլէմէլլէր իտիլ : Գէնտի նիղամաթընա կէօրէ եաշումագ, տալա սիւրմէկէ, իտարէ իթմէկէ, ասքէր օլունուլ իսթ- րիսթիլանլար իլէ էվլէնմէկէ բուս- սաթլարը եօգ իտիլ : Հիւնէր վէ սանաթ էսնաֆիլլարըն տալիլ օլմուգըլար իտիլ, քէնտիլլէրինէ մախսուս էվլէրի եօգ ի- տիլ, վէ ազալ ու գալլէ կիլիլլէմէլլէր իտիլ : Էօյլէ նիղամաթը վար իտիլ քի, էկէր պիր իսթիլլիլլէր պիր Նէհուտի- յէ, կիլլէք արղ ու իթմա, վէ կէ- րէք սալիլ ճիւմհիլլէրէն պօրճու օլա- իտիլ, պօրճունուն պիր գըլմընք, վէ

պաղը քէրիլ քեմաֆիլէյի պիրտէն լաղլ իտէլլէր իտիլ : վէ պուլմաթա զարաթիլ վար տըր, չէօյլէ քի, Նէհու- տիլլէրին ֆիլիսէ քիլթալլարընք եա- գարար, վէ քէնտի պիւլլիլլէր վէնիլլին- իլլէրիլ օլան էլեա վէ թէնէմիլլէրիլ- լիլլէր, քէնտի հիւքմուարըլարընա վէ վիւքէլարընա պիլտա սալըլըր իտիլ : Նէհուտիլլէրէ տալիլ իլ էվգաթ, էճ- նէպիլ նազարըլա պագըլըր իտիլ, վէ քէնտիլլէրինէ բէսմէն թախսա օլուն- մամըլ օլան չէհիլլէրտէ, թիւննարըլ իթմէկէ բուսաթլարը եօգ իտիլ :

Նէհուտիլլէրին, Պրանտա պաղը ագալ ու շարթլար իլէ գալուլ օլուն- մուշ օլան էճնէպիլլէր նազարըլա պա- գըլմաթըն թահգիլ իթմէք իլին, թէ- վարիլլին բէք էօյիլ հիւքեպլէրինի կէօլտէն կէլիլմէք լաղըմ տէյիլ տիր : Նէհուտիլլէր Պրանտա, կէրէք բօլի- լիլլէրա տալիլ նիղամաթը մահքեմըն- ճա, կէրէք ասըլ քէնտի նիղամաթը մահքեմընճա, վէ կէրէք ատապ ու թէրպիլլէր տէ, ասալ Պրանտըլ տէյիլ իտիլլէր վէ օլմամըլար :

Պիլ սէրպէսթմէ սէօյլէրիլ քի, Նէ- հուտիլլէրին Բուսանիստան դօլումա- սը, պիւլլիլ պիւլլիլլէր իսթաթ տըր, վէ ասալ միւստաթէյիլ չալէսթէ պիր մէսէլլէ տէյիլ տիր : անճադ օնլար կէ- րէք քէնտի մէլլէպլէրինէ, վէ կէ- րէք քէնտի թագաթլարընճա, սալիլ միլլէթլէրէ ոլլմալլըլտան տալիլա գալընըլար, վէ եալընըլ բարա գա- ղանմալա զիեատէսիլլէ իսթիլլէր օլ- մուշլար տըր, վէ քէնտի քէնտիլլէրինի, վէ ասըլ Ուլահ Պուլլուտա տօղմուշ օլան Նէհուտիլլէրի տալիլ, էճնէպիլ մա- գալմընտա թուլթուլ, տիլլէր էլլիլլէ- րին իւզըրինէ աղըլալմըլ օլան եիւք- լէրտէն դուրթումագ նիլթիլլէր զահի- րէսիլլէ, սալիլ պիր էճնէպիլ հիւքիւ- մէթիլլէր թահթիլլէրտէն տալիլ օլ- մագ իսթէմիլլէր տիր :

Հէլէ չուսու բէք էյիլ տէրլաթըլ իթմէլլիլլէր քի, Նէհուտիլլէրին պիր թա- րաֆտան Ուլահ Պուլլուտա էֆալիլ իլէ թէքմիլ ունուլլէթտէ պուլունմագ իսթէտիլլէրի սըրատէ, տիլլէր թա- րաֆտան տալիլ անլէրտէն գալընագ- լըք վէ պըրըմագըլէ կէօթիլլէրիլլէր- նին, վէ պէօյլէ պիր ասըլ միւնէլլիլլէր- տէ տէրքեար օլան ճէմիլլէրիլ պէլլէ- րիլլէ շարթլարըն վէ պօրճարընք, սէրպէսթմէ բէստ իթմէլլէ ինին պէօ- յիւք վէ պալընա սէպլէլլին, քէնտի մէլլէպլէրի օլմուշ օլմագ, թէնտիլ- ֆիլ աղիլ իլէ պէյանէ ճէսալէթ օլու- նաճադ պիր սահիլլիլլէր տիր :

Բուսանիստա պուլունան Նէհու- տիլլէրին պուլունտագըլարը հալ իւզէ- րինէ եանըլ մալիլմաթ քէսպ իթմէք- տէ վէ տաղըլմագտա օլանլէր, Ուլահ Պուլլուտան կէլիլ մէսէլլէրինէ օլտու- ղունու անլամալը, վէ հալլ իթմէլլ- տիլլէր : Պէօյլէ օլտուգտա, օլվագըլթ պիւլլիլլէր սէօյլէտիլլէրիլլիլ թաստիլ- լիլլէր, ասըլ օլա եէրիլլէրի հազըն- տա նէ տէրէնէ նէֆիլլէր վէ իսթիլլէր հի- տա տալիլ նէ տէրէնէ թէնտիլլէր պէ- եան իտէնէքլէրի ալիլլէր կէօրիլլիլլէր :

Նէհուտիլլէր, ինիլլիլլէրտա, վէ Պր- անտա, վէ Ալմանեա կիլիլ ուլու վէ բէք չօգ էհալիլ օլան մէմէքթէթլէր- տէ տալիլ, Բուսանիստա օլտուգու կի- պիլ, էրէյիլլէր պիր թալիլլէր օլուպ, վէ զիլլը օլունան մէմէքթէ էհալիլլէրի, Նէհուտիլլէրին Ալմանեատա վէ եալուտ Պրանտա տօղմուլ եաշումագտա օլ- տուգըլար իլին, անլէրին Ալմանեալը վէ եալուտ Պրանտըլ օլմագըլարընք

սալիլ զանն իտէրէք, հէր նէ գաւար քէնտի հուգուգու պէլտիլլէրինէ մալիլ իթմիլլէր իսէ տէ, հալըլ քի, սօնրատան մուլալիլլին կէօրիլլէր տիր :

Իմտիլ, արթըգ պուլուն իւզէրինէ, Նէհուտիլլէրին պու տէրէնէ հարէքթ- թիլ նտհէմիլլէրիլլին, անլէրէ կէօս- թիլլիլլէր օլան ֆէլագէլաթէ հիւսնի թէլլէնէլլէրտէն նէլէթ իթմիլ օլմագ- նա, գալիլ վէ սէրպէսթ սուրէթտէ ի- նանմալը տէյիլ միլլիլ : հաթթա, պի- րինճիլ Նարօլլէրտէ, 1808 թարիլլին- տէ, Նէհուտիլլէրէ մէնիլա աղալըլը թէլլէր օլունմուլ զըմընտա լաղըմ օլան թէրթիլլէրիլլէր գալուլ իթմիլ ի- քէն, սօնրատան պա ֆէրման էպլթալ իթմիլլին սէպէպիլ, անլէրին ալուրի տէրէնէտէ խօտալիլլիլլէր օլմուշ աէ- լիլ մի տիր :

Նէհուտիլլէր իլին պիր չէյ եաթմագ- լըք վաճիպէլլէր տիր, տէրլէր պիլլէ : Էվլէթ, Նէհուտիլլէր իլին պիր չէյ եաթըլմալը տըր, եանի Ուլահտա իսթ- ճալընճ տօղմուշ օլան Նէհուտիլլէր մէմ- լէքթէլլէր տալար չըգարըլմալը, վէ անլէրտէն մէմէքթէթիլլէր սըլընտըրալիլ- լէնէկիլ գաւար էհալիլ ալը գօնուլմալը տըր :

Նէհուտիլլէր, հիլ տէյիլ իսէ Բու- մանեա իլին, պիր քէօթիլլիլլէր տիր- լէր, պու սէօյլէտիլլիլլէր Բուսանիլ- լին հիւսնի թէլլէնէլլէրտէ հէր ճի- հէթիլլէր նալիլ օլմուշ օլան թէրպիլլէր վէ մէտէնիլ գըլմը իլին օլմալըպ, էլլա, պու տէրիլլիլլէր մուլալիլլէրտէ պու- լունանլար իլին տիր : Իմտիլ, թէքագ սէօյլէրիլ քի, Նէհուտիլլէր պիր քէօ- թիլլիլլէր տիրլէր :

Հաղգանիլլէր սէտաթընա գուլագ- վիլլէր իսթէլլէրտէ, էվլօպանըն հիլ պիր մէմէքթէթիլլէրտէ, տալա էմալիլ կէօրիլլէրտէ սուրէթտէ Նէհուտիլ- պըրնարմալընք Բուսանիստան թա- լէպ իլլէնէլլէրտէ պիր տիր : Պու սէօյլէ- տիլլիլլէր թաստիլլէր իթմէք իլին, եա- լընըլ պիր միւսալ վիլլէրիլլէր : 1808 թա- րիլլինտէ Պրանտա նէլը օլունան բէսթիլլէրալ նէլարէն, Պրանտա կի- պիլ ուլու վէ ճէսիլ պիր մէմէքթէթտէ 46 663 Նէհուտիլլէր պուլունմագտա իմիլ : սօնրատան, հէր նէ գաւար բէսթիլ- լէրտէ կէօրիլլէրտէ միլլէր իսէ տէ, 1845 թարիլլինտէ Պրանտա պուլունան Նէհուտիլլէրին սանըլընք, անճադ 60 000 է պալիլ օլմագըլ ալէնէլլէր թաշ- տիլլէր օլունմուշ տուր :

Պարլ իտէլլիլլէր, պու կիւնքի կիւն Պրանտա 2-300.000 Նէհուտիլլէր տըր : Իմտիլ, էկէր մէլլէր սանընա նիսաթիլլէր Բուսանիստա սըլընալիլլէ- ճէք Նէհուտիլլէրին սանըլընք բուպար իտէր իսէք, Պրանտա պուլունան էհալիլ, Բուսանիստա պուլունանլար- տան սէքիլ գաթ զիեատէ օլտուգլա- րը իլին, Բուսանիս, եալընըլ 30 000 նէֆէր Նէհուտիլլէր պարընտըրալիլլէր տիր : էկէր պէօյլէ օլուր իսէ, իլթէ օլ վագըլթ, պէօյլէ պիր ասըլ միւնէլլ- վէրին գալիլլէրիլլէր իլթիլլէրտէն, Նէ- հուտիլլէրէ հուգուգու վէրլիլլէր, Բու- մանեա հիւքիւմէթիլլէրտէ իսթիլլէր օ- լունալիլլէր :

(Տէլլէր) (Թիւրքի)

ՍՈՆ ՀԱՎԱՍԻՍԼԷՐ

ՍԱՍՐԻՍԷ-ՄԱՍՐԷ

Ղիլէնա Կ յուլիս

Պրանտա ումուլլէն ֆօնտըլար իւզէ- րիլլտէ տալիլլէրտէ վար Պանգալա զօնթօսուս եիլլէր Եւսիլ քէնէլլէրտիլ

իյնէտիւն պիր պէնտինտէ շէօյլէ տէմիշ տիր :

Յրանսըզլար Բոմատան չըգմանա մէնպուր օլտուգլարը վազըթ պիզ Բօմատան կիրտիք . ֆազթթթ , պիզի շէհրի մէզքիւրէ կէօթիւրէն խուսուս , տա- իրի բօլիթիգմադըն իգթիգաւսը օլ- մուշ օլուպ , պուսուս ալէնի սուրէթտէ իլան իտէրիգ : Հալ պու քի , մալիմի- զի եհնիտէն էլէ կէշիրմիշ օլտուգլուսուզ իշին էօղը տիւլէմէլիմիլիգ :

1870 սէնէսիմուհարէպէսի հէնկեա- մընտա վէ օնտան պէրու իթթիլազ իթմիշ օլտուգլուսուզ թալի ու հարէ- քէթիլիլ , Յրանսա հազգընտա հիսս կյնտիլիմիլ վէ հալէա տա հիսս կյն- մէքտէ օլտուգլուսուզ հիւսնի թէվէճ- ճիւհ վէ մուհապպէթէ պիր տէլիլ տիր , իթալա միլլէթի , պուսուս եհնի պիր իսպաթըն չու սօն կիւնէրտէ Մաճէն- թատա վիրմիշ տիր :

Յազաթ , պիզ Յրանսա հազգընտա նէ տուլլուտա իսէք , վէրսալ միլլէթ մէնիսիսին հազգընտա ալի տուլ- ղուսու հիսս իթմէմէքտէ օլտուգլուսու կէօրտիւք , Շու սօն ալլարըն թէվա- րիլի , հէնուզ եհնի պիր շէյ օլտու- ղուստան , անը տէրսալթըն իթմէյէ հաճէթ կէօրմէյիլ , Յազաթ , Յրան- սանըն , հազգընտա իպրազ կյնտիլի ֆէնա ռուհու , ֆէնաեա ալմաեքպ , իլա Յրանսանըն պաշընա կէլէն ֆէլա- քէթլէն համ իտէրիլ :

Պիզիմ իշին նանքէօր տիրէր տին- մէսին , չիւնքի , պէօյլէ տիմէքտէն չօ- ճուգլուգ չըգալ : իթալա , հէր նէ դատար իշլէր , քէնտի հազգընա իս- երըլ օլմաեքաթ թէպտիլ օլմուշ ի- սէ տէ , պուսուս իլէ պէրապէր , էվ- վէլլէրի , Յրանսա հազգընտա նէ տէ- րէճէ մուհապպէթի վար իտի իսէ , պու- կիւնքի կիւն տալի ալի մուհապպէ- թի հիսս կյնմէքտէ տիր :

Պիզիմ իշին , թէհտիտ իտիպ վէ իսօր կէօզ իլէ պազըլմադ տա տըր տինմէսին , Յրանսանըն հիշ պիր շէյտէն տօլաեք , պիզի թազպիհ իտէմէլ , չիւնքի , նա- սըլ քի ահատըր նապար , էօյլէ տէ , միլլէթլէրին , քէնտի քէնտիլլէրին մու- հաֆազա կյնմէքպ պապընտա թապիի պիր տուլլուտա վար տըր վէ չիւնքի զարար վիրմէք նիւնէթիւնտ օլմաեքա պիր ատամ եալստ պիր միլլէթ զարար վիրմէլ :

Թէքար սէօյլէրիլ , իթալա , նա- սըլ քի Ալմանեանըն , էօյլէ տէ Յրան- սանըն տօթթու տուր , պուսուս իշի- նէ ալլը սէլի գօյմազ , պիրիսինի տի- կէրնտէն միւրաճճաճ թուլմազ , վէ միւրաճճաճ թուլմասը լազըմ կէլէն տալի , քէնտիսի իլէ ղիսաթէ միւնա- սէպաթը պուլուսան միլլէթի միւրաճ- ճաճ սուսար , իթալա , եալընըլ պիր շէյ իսթէր , եանի սուլ , վէ մէզքիւր մազսէտէ վասըլ օլմաք իշին , քեաֆ- ֆէյի միլլէթլէրիլ հիւսնի իթիլաճ- տա պուլուսմաեա սսյ ու իգտամ իտէր :

Յազաթ , էլէր տօթթ օլմաքըլ ի- շին իթիքտէն սօնրա , պուսուս մուգա- պիլ օլարազ , պիզլէր թազպիհ , հաթ- թա թէհաթ տալի իթալալլէրինտէ , իթալալլէրին , քէնտի պաշը չարէսինէ պազմալլէրին վէ քէնտիսի իլէ տօթթ օլմաք իթիլալլէրիլ եազլաշմալլէրին թէաճճիւպ իտիլմէմէլ տիր :

Հալ պու քի պիր իսմիտիլ վար տըր , վէ պու իսմիտիլ տալի չու տուր քի հազգըլթի հալ նիհայէթ ղալէպէ իտէճէք , վէ իթալա , տէլի եալընըլ նէ Ալմանեանտ ֆէն տալի Յրանսատա , պիր թազըմ սէպէպիլ

գըստանըլլարա քէնտիլի մուհա- ֆազաեա մէնպուր օլմաեքաթ , հաթ- թա , պուսուստա մաատա , սուլս ու սալա , վէ հիւսնի իթիլաճա պիր վասըթա օլմաք տըր :

Մ. ԹԻԷՐ ԼԱՁԸՄ ՏԸՐ

Թայմըզ զազթաթ տէր քի Բրու- սիա իլէ ալլալ մուսապէրաթըն պա- շա չըգմասը իշին , Մ. Թիէրին , մէմու- լիսէթտէ պազը գալմասը լազըմ տըր : Մէզքիւր լազթմանըն պէնտէնա նէ- զարէն , Մ. Պիզմար , Մ. Թիէրտէն պաշաքա վիւքէլա թանըմալաթա , շէօյլէ քի , ահտանմէսին թէքմիլ սու- րէթտէ իճրասը իշին իսմիտիլի եալը- նըլ Մ. Թիէրին իլգէրինէ վազ իլլէմիշ վէ Ալմանեա հիւքիւմէթի , մէսէլէյէ հալլ օլմուշ նազարըլա պազար , էլէր Մ. Թիէրին Բրուսիա իլէ օլան մուհա- տաթըն իճրասը իշին լազըմ կէլալի միւստէթ գատար մէմուրիսէթտէ գա- լապիլէճէյինէ էմին օլալ :

Թայմըզ տէր քի , Մ. Թիէրին թէք- միլ բօլիթիգաթ , Յրանսա թօրալը- իր գուրթարմաթտան իպարէթ տիր :

Մ. Թիէր , տէր իգօնմիլ զազթաթ տալի , միլլէթ մէնիսիսին պիր հիւքիւ- տար վէ քէնտիսին տալի հիւքիւտա- րըն ընտիսի վիւքէլաթըն ատտ իտէր : Միլլէթ մէնիսի , եա Մ. Թիէրին բօ- լիթիգաթըն գապուլ իթմէլի , վէ եա- խօտ իսթիֆատըն : Յազաթ , Մ. Թի- էրին սաղ թարաֆ մէպուսարը վէքիւ- լէրի իլէ վազը օլան միւրազաթ , միւ- շարիլէյ հաղթթիլէրին , էօյլէ պիր գուրթթի քեաթիլ սահիպի պիր ը- յիսի վիւքէլա հալինէ տիւլար կյնմիշ տիր քի , հիւքիւտարըն տալի անը ալլ իթմէլէ հուգուգ վէ սէլահիսէթի պու- լուսմալ : Պուսուս պէօյլէ օլմասը պիր թարաֆտան ֆայիտէլի տիր , չիւնքի , Մ. Թիէր , իտարէյի հիւքիւմէթտէ պուլուստուգճա , Յրանսաեք , ճիւմ հուրիսէթի գապուլ իլմէնէ հազըր ի- տէր :

Միլլէթիֆիլալի Ամէրիգա մալիլէ նէզարէթի թարաֆընտան զազթալա- րա կէօնտէրիլ իլանը ընտիլտէն ան- լաշըլալընա կէօրէ , ճիւմհուրիլէթի մէզքիւրէ , կէլէն մալիս էանասընտա , պօրճուսա մահսուպէն 4 միլլէս 250 պիւն տօլար թէհտիլի իթմիշ վէ 91 միլ- լէս տօլարըն տալի խազիլէտէ մէվ- ճուտ պուլուսմալլէրին տօլաեք , ագ- ճէ սգօթթուտ , պիր պուլուգա թէնզիլ իթմիշ տիր :

— Յրանսատա վազը Բօն շէհրինտէ ղալէթ ճէպիմ պիր բաժնուգ ֆապրիգա- սընըն իսթ գաթընտան կէլէն ալլէն տէօրտիւնիս կիւնիս ալլէլ զուհուր իտէրէք , մէզքիւր ֆապրիգա քեաթի- լէն միւհիթէրէք օլարաթ պիր միլլէս ֆրանք ղաեաթը վուգու պուլուսուգ կիպի , 900 նէֆէր ալլէլէն տալի իշ- սիլ ղալմիշ օլտուգլարը Յրանսըլ ղա- ղէթալարընտա օգուսմուշ տուր :

— Մէքթալա տան ալլէն սօն խա- պէրլէրին պէնտէնա նէզարէն , Թէր- վինսա նամ ընտիլ էլլընտ , ատամա- րը իլէ պէրապէր մաղուպ օլարաթ էլէ կէլմիշ տիր :

Խալանտա օլան էլլընտանըն ընտիլ տէր ընտիլ հիւքիւմէթի սիւհալարընը թէպիլ իթալալլէրին եազմիլ իտիլ : Պու տէֆա ալլէն մալլաթաթա նէզա- րէն , Պօլս թարաֆլարընտա օլան էլ- ղընտանըն իշ պիւն մըդտարը թիւֆէնիլ , վէ իլի պիւն մըդտարը գըլըմ թէպիլ կյնմիշ տիր :

— Գօմիւնիս էլ պաշըլարընտան իլգ- պօն իսմիտէ օլան շալա , գօմիւնիսթ- լէրին իտամը հազգընտա պուստան էվ- վէլ Յրանսա միլլէթ մէնիսիլ թարա- ֆընտան վիրիլէն էմի մուհիպիւնէ , կէ- շէն հաթթա իտամ օլուսմուշ տուր : Մէքուսուս , Յրանսա օրտուլարընը Բարիսէ կիրտիլլէրի էնտաթ իլի ա- եազը պիրտէն վուրուլմուշ իտի . պու- տէֆա , մէքուսուս իտամ օլուսմալլը մահէլլէ կիթմէք իլգրէ , կէթիլիլէն տարապաեա պիւնմէնէրէք , քէնտիսի սիւ- լիւնէ սիւրիւնէ սիսաթէթ մահէլլիլէ կէլալիքտէ աաթիլլէ իլիթապէն , «աու- քէրլէր , մէմուր օլտուգլուսուլ խաթմէ- թի սիւրաթլէ իճրա իտին , եալալըն գօմիւն» , տիմէսի իլգրիլէն , աաթիլլը թարաֆընտան օլուսան ալլէլտէն սէ- քիլ գուրիլլէն կէօյսիւնէ ըսաթ կէլէ- լէք տէրհալ վէֆաթ կյնմիշ տիր :

— Ամէրիգատան ալլէն սօն խապէ- լէ նէզարէն , Թէնէրալ կըրտիլ , ու- մուս Ամէրիգալլար թարաֆընտան երիւն ընտիլ իլիսալ օլուսմուշ տուր :

— Գարտիսալ Անթօնէլլի , Բաթա հաղթթիլլէրին նամէսին գապուլ ի- տէր իթմէլ , աղղուլլէրին երիւնէ վար- տըրմաթ իլին , մէզքիւր մէքթուպու- նուս պիրէր սուրէթիլի , վէ պուսուս իլէ պէրապէր պիր տէնթթա օլարաթ տիւլէլէ էնէպիլ սէֆիլլէրին եօլա- միշ տըր :

— Բօնտի շէհրինտէն (շիւտիսթան- տա Յրանսանըն հիւքիւլ թահիթընտա պիր շէհր) Գուրիլ տը Յրանսա ղազէ- թաթընա չու վէճ իլէ եաղըլմիշ տըր :

Մալիս 1 վէ 2 տէ շիտտէթիլ պիր պօրա էտիլ , հէր նէ գատար , պուրա- տա գարար ղիսանը մուհիլ օլմասը ի- սէ տէ , Մատրատա օն ղըթա պէօ- յիւք կէլիլ իլէ օթուլ գըթա տա ու- ֆաթ կէլիլ գարաեա տիւլիլտիլ , շիտ- տէթիլ կիւն տօլլուսու ըրիլիլաթ էս- մէքտէ օլտուգլուստան , 30 տան ղիսա- տէ պէնալա տամ վէ 30 գատար Հիւտ- լի պօլլուտու :

Վէլլէնտա իլլէր տահա ֆէնա պիր հալաթ տիրէր , շէօյլէ քի , շէհրին պիր գըսմը խարապ օլտուգլուսան մաատա , եաղան շիտտէթիլ եաղմուլարտան ղալէթ ճէպիմ պէլ գըթա կէօլ ճօլուպ , շէհրի վէ օլաեք սու պատը վէ կէլ- տիլ երիլտէ նէիլ քի ըսաթ կէլ- տիլ եաթաթիլիլ տէ ալլալ կէօ- թիլտիլ :

Վիրանէլլէրին ալլէրտան շիտիլէ գատար , պիւն եիլլ լալէ պուլուսուտ , վէ հալէա տա պուլուսմաթտա տըր :

Բազարըլմալլըն սուլարը , կէօլ- լէրին սուլարընտան եիլլ քէլիլ , գուր- պան կիտէլլէրի տէնիլ կէօթիլտիլ : Պուսուսըն սաեքալ մալիլ տէլիլ տիր , ֆաթաթ չօգ օլմալ տըր :

— Բարէրէր շէ Յալմուշ նամ Ալ- մանեա ղազթթաթընտա չու վէճ իլէ օգուսմուշ տուր :

Սէօյլէնտիլիլէն նէզարէն , մէզահիպ նաղըլը , բուհանի թարիգաթլարը տ- ղալարը իլէ , իտաթիլ (իտալիսիլ) մէքթիլլէրի միւնտէպաթ հազգընտա պիր թազըմ թէպալիլ իթիլալլէ կյն- միշ տիր : Մէզքիւր թէպալիլլէրի տէքա- միւնտ , բուհանի թարիգաթլարը տ- թէպիլլէրին գապուլ օլուսմաեքաթ- լուր , վէ մէքթիլլէրիլ իլէ ալլալ իւնտի- յէթիլլէրի պուլուսմաեքաթ տըր :

— Էրէր ղազթթաթըն պաշ միլլէ- լիլի Մ. Թիւն Վօթիլիլ իլէ , Բէրիւլ- լիւք Յրանսըլ ղազթթաթըն մուհա- րիլլէրինտէն Մ. Բան միւնտէպիլ տիւ-

էլլ փուգու պուլարաթ , Էրէր ղազէ- թաթընտա պաշ միլլէլիլիլ իլի տէֆա եաղալանմիշ , վէ պու հալաթ տիւլլու- եա տէվալ իտէմէտիլիլտէն , պիրի- պիրլէրինտէն ալլըլմիշ տըր :

— Ժուրնալ տը Բարի ղազթթաթըն պէնտէնա նէզարէն , իլգպօնտալի Յը- լանսըլ սէֆաթթիլիլտէն սապաթ սըլլը քեաթիլիլ գօնթ տը Մօլմօն տը Պըրի- սաթ , Մ. Թիէր թարաֆընտան մէմու- լիսէթի մալսուսէ իլէ , Ալմաթիլա իմ- բէրաթ օլուսմուշ կիթմիշ տիր :

— Տիլ Նէօվիլէմ Սիլլէլ նամ Յրանսըլ ղազթթաթընտ օգուստուգլուսա նէզա- լէն , Յրանսանըն հարալիլ նէզարէթի աաթէր թալիմ էօյլէթմէք իլին , էլլի պիւն քիլիլիլ պիր օրտուկեա հազըլ- լաթաթ ղըմիլտա էմի ալլալ կյնմիշ տիր :

— Ալմանեանըն հէր թարաֆընտա պուլուսան աղղըլ վէ ալլալ աաթալա- ընտան միւրէքքէպ պիր գօմիլէ , սօն մուհարէպէնիլ վէ իմէրաթ օլուստան եհնիտէն իպաթաթ ղիլլիլ իլին , հէր սէնէ պիլիլ Ալմանեաթ միլլէթմէ պիր ղիլլէթ վէ մէզքիւր ղիլլէթիլ , Սէտան օրտուսուսուս թէպիլիլ ելլիլ սէնէլի- սի օլան սեպուտիլլէրիլ տէ իճրա իտիլ- մէսին , միլլէթիլ թէքիլլէլ կյնմիշ տիր :

— Կազթթաթ թիւ Թիւրքիսթան նամ Բուս ղազթթաթընտ օգուստուգլուսա նէզարէն , իլիւրքիլիլ մալիլ Սա- մարգանտա պուլուսան էսիլ վէ սն- թիլլէր նէվիլտէն օլան պիւսալարըն վէ պաշըլմա , Կար Էմիր քիլիլտէնիլ թա- միր իտիլմէսին էմի կյնմիշ տիր , Թա- մէրանըն մէզարը մէզքիւր քիլիլտէն տիր :

— Պըրէպթիլ եաղըլալլընտ նէ- ղարէն , Կարօն նամ պիլլիլ վարօլու , վէլլուստան ալլարը թալիլմիլ իլգէ- լիլիլ , էլլիլ Գալէտանիլաթ գօմիլլէլլէ նաղ իթմէք իլին հաղըլլըլ կէօրմէք- տէ իլլիլ :

Էլլիլ Գալէտանիլաթ կէօնտէրիլ- ճէք գօմիլլէլլէրին մաթաթը 3000է պալիլ օլմաեքաթ տըր : Յրանսատա գալան սալիլ գօմիլլէլլէլլէ հազգըն- տա նէ թարիլ իթիլալլէ օլուսմալլը մալիլ տէլիլ տիր :

— Վէրսալլ հիւքիւմէթի պազը Յը- լանսըլ ընտամալարըն իթալաթա պուլուսան մէհուր վէ ալլիլ քէպիլ- լէրին գօրալարընտ ալմաեա մէմուր կյնմիշ , վէ իշ պու գօրալար ֆարիս- տէ պիր տալիլլէ միստուստէ աաթա- ճաթ իլլիլ :

— Հապէլ հիւքիւտարը Գաթալիլ թա- րաֆընտան պիր ինիլիլլէ եաղըլան մէքթուպտա Մալաթա մուգիմ Յը- լանսա գօնսօլուտ , Գաթիլլէր բուհ- պանլարընտ , Հապէլլէր պէլլիլտէ նէլլիլ մէզէպ իթմէլլէլլէ թարաֆը հիւ- քմաթիլլէ միստաթ օլուսմաթըլ թազաթաթ , քէնտիսի մահուս թէօ- տօր միլլիլ տիւլար իլլիլլէլ իտիլ- ճէլլիլ պէնտ իթմիշ իսէ տէ , բուհ- պանլար հալ իստանտա պուլուսան պազը Հապէլ իմէրաթընտ սիւհա թէ- տարիլ իթմէքտէ օլտուգլարը , վէ Հա- պէլ էհալիլ պէլլիլտէ ֆէնտա պը- լաղաթըլարը ճիլլէլլէ , պուլարըն գահրէն թարաթ վէ թէնքիլլէլլէ գալար վիրտիլլէլլէ եաղըլ օլտուգլուսու Հօմօ- վարտ Միլլէլլէլլէլլէ ղազթթաթ- սընտ օգուսմուշ տուր :

ՄԱՆԻՊ Գ. Ռ. Ջ. Ռ. Ս. ԳԱՐԱՊԵՏ Զ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ